

Voorwoord en leeswijzer

Volgens artikel 107a lid 1 Gemeentewet staat de griffier de raad en de door de raad ingestelde commissies bij de uitoefening van hun taak terzijde. De raad moet dus op tal van fronten op de griffier kunnen afgaan. Dat betekent dat de griffier (en diens griffie) dagelijks vele ballen hoog moet houden. Zonder ze te laten vallen.

Eén van die ballen heeft een juridische lading, voornamelijk gevuld met gemeenterecht en Gemeentewet. Maar ook de Kieswet en de Wet openbaarheid van bestuur komen regelmatig langs in de dagelijkse griffiepraktijk. Een gemeenteraad “aan het werk” is een boeiend staatsrechtelijk verschijnsel. Daarbinnen kan de onjuiste toepassing van een wetsartikel (politiek) ongewenste gevolgen hebben.

Van griffiers en hun griffie wordt een brede, toepassingsgerichte, parate (Gemeente)wetskennis verwacht. Niet elke griffier is hierop voldoende toegerust. Om aan de specifieke juridische kennisbehoefte van griffier en griffie tegemoet te komen, is dit boek ontwikkeld.

Voor de meest voorkomende juridische handelingen op het domein van griffier en gemeenteraad wordt uitgelegd hoe deze moeten worden uitgevoerd. Daarbij worden ook tips gegeven. Volledigheid is beoogd, maar zal vast en zeker niet zijn bereikt. Daarvoor is het werk van griffier en gemeenteraad te dynamisch.

Dit boek kon niet tot stand komen zonder de fantastische betrokkenheid en toewijding van de meeles- en feedbackgroep: Cindy Elken, Sjaak van 't Hof, Mark van Rossum en Miranda Timmermans (ged.). Aan hen de eer dat dit boek toch vooral leesbaar is geworden. Hartelijk dank voor jullie inzet en amendementen!

Randvoorwaarde was dat het boek meer dan uitsluitend tekst moest bevatten. Plaatjes mochten niet ontbreken. Veel dank aan duizendpoot Sander Groenink. Hij weet niet alleen de ware smaak uit elke koffieboon

te halen, maar ook met zijn illustraties dit boek op passende wijze te verlevendigen.

Rest het uitspreken van de hoop dat dit boek een bijdrage mag leveren aan de onuitputtelijke juridische kennisbehoefte van de mooiste beroepsgroep binnen het lokaal openbaar bestuur!

Zwolle, april 2018

Olaf Schuwer

Bij de tweede druk

Tijdsverloop noodzaakt tot reflectie: is dit boek nog wel actueel? Die gedachte is de ondertoon bij het geheel doorlopen van dit boek en waar nodig doorvoeren van aanpassingen. Deze aanpassingen vinden hun basis in gewijzigde wetgeving, nieuwe jurisprudentie en voortschrijdende inzichten.

Bij het uitkomen van deze tweede druk zijn de Wet open overheid, de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur (Kamerstuk 35546) en de Wet versterking decentrale rekenkamers (Kamerstuk 35298) in werking getreden. Het spreekt voor zich dat de inhoud van beide wetten in deze tweede druk is verwerkt.

Mijn dank en waardering gaat uit naar meelezers Cindy Elken en Sjaak van 't Hof. Hun feedback stelde mij ook nu in staat de kwaliteit van dit boek te optimaliseren.

Ook nu is volledigheid beoogd. Waar dit volgens de lezer niet het geval is, ontvang ik graag feedback: email@olafschuwer.nl.

Zwolle, januari 2023

Olaf Schuwer

Inhoudsopgave

Voorwoord en leeswijzer	V
1 Het raadslid	3
1.1 Verkiezing en toelating tot de raad	3
1.2 (Rechts)positie van het raadslid	5
1.2.1 Algemeen	5
1.2.2 Woonplaatsvereiste	6
1.2.3 Nevenfuncties	7
1.2.4 Tijdelijk ontslag wegens zwangerschap en ziekte	8
1.2.5 Beperkingen in functies en handelingen	10
1.2.6 Immunititeit	12
1.2.7 Vergoedingen	13
1.3 Ambtelijke bijstand	14
1.4 Het van de fractie afgesplitste raadslid	15
1.5 Het einde van het raadslidmaatschap	16
2 De gemeenteraad	23
2.1 De organisatie van de gemeenteraad	23
2.2 Het reglement van orde	25
2.3 Het voorzitterschap van de raad	26
2.4 Organisatie van een raadsvergadering	29
2.4.1 Openbare raadsvergadering	29
2.4.2 Besloten raadsvergadering	31
2.5 Plaats en positie wethouders tijdens raadsvergadering	32
2.6 Opening raadsvergadering	33
2.7 Inspraak	34
2.8 Het raadsdebat	35
2.9 Het raadsbesluit	37
2.9.1 Stemquorum en besluitquorum	37
2.9.2 De schriftelijke weg	37
2.9.3 De mondelinge weg	39

2.9.4	Zonder stemming	40
2.9.5	Staken van stemmen	41
2.9.6	Onthouden van stemmen; belangenverstrengeling	42
2.10	Instrumenten van de raad	45
2.10.1	Informatie	45
2.10.2	Ambtelijke bijstand	46
2.10.3	Interpellatie	47
2.10.4	Raadsonderzoek	48
2.11	Stukken die van de raad uitgaan	50
3	Commissies	55
3.1	Wat is een commissie	55
3.2	Samenstelling van de commissie	56
3.2.1	Algemeen	56
3.2.2	Artikel 82-commissie (raadscommissie)	57
3.2.3	Artikel 83-commissie (bestuurscommissie)	60
3.2.4	Artikel 84-commissie	62
3.3	Aandachtspunten bij het opzetten en inrichten van een commissie	63
4	De griffier	67
4.1	Juridische grondslag en status	67
4.2	Taken en bevoegdheden van de griffier	68
4.3	Wijze van uitoefening werkgeverstaken gemeenteraad	69
4.4	Vervanging griffier	69
5	De burgemeester	73
5.1	Rol raad bij benoeming, herbenoeming en tussentijds ontslag	73
5.1.1	Algemeen	73
5.1.2	Afleggen eed of belofte	73
5.1.3	Profielchets en openstelling vacature	74
5.1.4	Vertrouwenscommissie (her)benoeming burgemeester	75
5.1.5	Voortgangsgesprekken	76
5.1.6	Tussentijds ontslag	76

5.2	Woonplaats burgemeester	77
5.3	Rol burgemeester bij raadsvergadering	78
5.4	Burgemeester, raad en openbare orde	79
5.5	Samenwerking burgemeester en griffier	80
5.6	Driehoek burgemeester, griffier en gemeentesecretaris	80
6	De wethouders	85
6.1	Aantal wethouders	85
6.2	Ingezetenschap	86
6.3	Benoeming	86
6.4	(Opzeggen van) vertrouwen en ontslag	86
6.4.1	Ontslag op eigen initiatief	87
6.4.2	Ontslag niet op eigen initiatief: opzeggen vertrouwen vereist	87
6.4.3	Ontslag om andere redenen	88
6.4.4	Na het ontslag	89
6.5	Ziekte en zwangerschap	90
7	Het college van burgemeester en wethouders	93
7.1	College en collegevergadering	93
7.2	De raad en collegebesluiten	94
7.3	Bevoegdheden van het college	94
7.4	College en informatieplicht	95
7.5	College en vertrouwen	96
7.6	Voortijdig ontslag wethouder en burgemeester	96
8	De rekenkamer	101
8.1	Algemeen	101
8.2	Onafhankelijkheid	102
8.3	De samenstelling van de rekenkamer	102
8.4	De gemeenschappelijke rekenkamer	104
8.5	Het rekenkameronderzoek, verhouding met college en gemeenteraad	104

9	Geheimhouding	109
9.1	Algemeen	109
9.2	Wie doet wat?	110
9.3	Wanneer geheimhouding opleggen (en wanneer dus niet?)	111
9.4	Hoelang duurt de verplichting tot geheimhouding?	114
10	De raad als bestuursorgaan, in het bijzonder bij besluiten in het Omgevingsrecht	119
10.1	Bestuursorgaan en Algemene wet bestuursrecht	119
10.2	De raad als bestuursorgaan	120
10.2.1	Algemeen	120
10.2.2	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	121
10.2.3	Besluiten als “bestuursorgaan gemeenteraad”	122
10.3	Besluiten als “bestuursorgaan gemeenteraad”	123
10.3.1	Algemeen	123
10.4	De raad als belanghebbende	123
10.4.1	Algemeen	123
10.5	Instellen van bezwaar en beroep door de raad: hoe en wat	124